

ክእለት ምድልዳል –
ንቆልዑ ምሕላው

ኣበሬታ ንወለዲ

ናይ ቆልዑ ማሕበራዊ ብልሓት ንምድልዳል ዘተባብሶ ኣዲ መደብ

ትሕዝቶ

ግብአ ገዢ ጠላብ – አካላዊ መቆጣጠር ዘይኮነ	4
ንጠባይ ምንቃፍ – ንውሐቀሰብ ዘምንእኣስ	6
ዝምድና – ፍቕሪ ዘይምቁራጽ	8
ንጹር ሕጊ – ብዘይ ምፍርራሕ	10
ዶብ ምኽባር – ዘይምጥሓስ	12
ድልዎት ቆልዑ ምኽባር – ዘይምስጋር	14
ብመሰረቱ ዘድሊ ምምላእ – ሸለል ዘይምባል	16
ናይ ቆልዑ ብቕዓት ምኽባር – ናይ ተግባር ጸቕጢ ዘይምፍገር	18
ንትምህርቲ ምንቕቓሕ – ካብ መጠን ንላዕሊ ሜዲያ ዘይምዝውታር	20
ተሳንዮም ዝካየዱ ወለዲ – ብዘይ ጽምድ ጎነጽ	22

እዛ ጽሕፍቲ ሓበሬታ ብ 13 ቋንቋታት ተጻሒፋ ኣላ። ክትጠልብዎ ወይ ድማ ብቕርጺ ፒ.ዲ.ኤፍ ኣርጊናኩም ክትጽዕንዎ ትክእሉ ኢኹም፡ www.comp-act.ch

CompAct ናይ Kinderschutz Schweiz (ስዊዘርላንድ ማሕበራዊ ኣገልግሎት ሓለዎ ቆልዑ) ሓደ ቀረብ እዩ። እዚኣ ከም መጠን ትካል ሰብ ሙያ ኮይና ኣብ ሙሉእ ስዊዘርላንድ ዘለዉ ቆልዑ ተዓቓቦምን ተኸቢሮምን ብዘይ ጎነጽ ንክዓብዩ፣ መሰሎም ንክኸበር ከምኡ ድማ ንጽህንኦም ንክሕሎን ዝቐመት እዩ።

ስእልታት፡ ማሪያነ ካወር፣ በርን

ከእለት ምድልዳል – ንቆልዑ ምሕላው

ዳርጋ ኩሎም ወለዲ ዘለዎም ብርቱዕ ትምኒት፣ ጽቡቕ መጻኢ ዕድል ደቆም ምርኣይ እዩ። ከም ግቡኡ ሓደ ካብዚ ትምኒታት፣ ደቆም ንዘለዎም ተፈጥሮኣዊ ተውህቦ ብዘተኻእለ መጠን ከማዕብሉ ክኸእሉ ከለውን ምስ ካልኣት ሰባት ዘለዎም ሓባራዊ ህይወት ድማ ኣወንታዊ ቅርጺ ከትሕዙን ከሙከሩሉን ክኸእሉ ከለውን እዩ። ወለዲ ዕለታዊ ናይ ቆልዎም ማሕበራዊ ክእለት ንኸምዕብል ኩብ ዝበለ ተራ እዮም ዘበርከቱ፣ ብኸምኡ ከኣ እዚ ዕላማ ሸቱኡ ንኸወቅዕ ዓቢ ተራ ይጻወቱ። ንቆልዑ ፍቕርን ኣድህቦን ብምውሃብ፣ ነቲ ድልዎታ/ድልዎቱ ፈሊጦምን ከምኡ ድማ ከም ዝግብኡ ዕለታዊ ኣብ ግምት ከእትዉ ከለውን፣ ይኹን እምበር ኣድላዩ ዝኾነ ዶብ ብምሕንጻጽ፣ ነቲ ናይ ቆልዑ ምዕባለ ኣወንታዊ ብዝኾነ መገዲ ይጻጸዉ እዮም።

ይኹን እምበር፣ ኣብዚ ሓደ ሓደ እዋናት ምስ ንኣሹቱ ቆልዑ ሽንካ ሸርበድበድ ኣብ ዝበዝሑ ዕለታዊ ናብራ፣ ንቆልዑ ከምቲ ዝግብኡምን ኣድህቦ ምውሃብ ወይ ድማ ትዕግስቲ ምሕላው ቀሊል ኣይኮነን። ኣብዘን ዝቕጽላ ገጸት ብዛዕባ ከምዚ ዓይነት ዘሰልኪ ኩነታት ተጻሒፉ ኣሎ፣

ከምኡ ድማ ንቆልዑ ዘተባብዕን ካብ ጎነጽ ነጻ ዝኾነ፣ ነቲ ናይ ቆልዑ ማሕበራዊ ክእለት ዘደልድል መገዲ ንክንመርጽ ከነነቓቕሕ ኢና። ስዊዘርላንድ ናይ ሕቡራት መንግስታት ናይ ቆልዑ መሰል ስምምዕ ፈሪማ እያ፣ ብከምኡ ድማ ቆልዑ ውልቃዊ ዝኾነ ባህርዮም ንኸማዕብሉ ዕድል ንኸትከፍት ተሰማሚዒ እያ፣ ከምኡ ድማ ካብ ጎነጽ ነጻ ኮይኖም ንኸዓብዩ መሰል ትህብ እያ። ጎነጽ ክበሃል ከሎ መውቃዕቲ ጥራሕ ማለት ኣይኮነን፣ እንታይ ደኣ ናይ ስነ ኣእምሮኣዊ መቐጻዕቲ፣ ከም እኒ ምውራድ፣ ምፍርራሕ፣ ምጽራፍ ወይ ድማ ንኣንቲ/ንኣደ ቆልዑን ንድልዎታን/ንድልዎቱን ሸለል ምባል እውን ጎነጽ እዩ።

ስዊዘርላንድ ናይ ሕቡራት መንግስታት ናይ ቆልዑ መሰል ስምምዕ
ፈሪማ እያ፣ ብከምኡ ድማ ቆልዑ ውልቃዊ ዝኾነ ባህርዮም ንኸማዕብሉ
ዕድል ንኸትከፍት ተሰማሚዒ እያ፣ ከምኡ ድማ ካብ ጎነጽ ነጻ ኮይኖም
ንኸዓብዩ መሰል ትህብ እያ።

ምስ ቆልዑ ዝፍጠር ኩነታት ግርጭት ኩሉ ጊዜ ማዕረ ኣይኮነን ከምኡ ድማ ነቲ ዝፍጠር ምግርጫው ይኹን ካልእ ቡዳሂ ዝኾና ኩነታት ኣወንታዊ ብዝኾነ መገዲ ንምፍታሕ፣ ሓደ ሜላ ጥራሕ ኣይኮነን ከም ልክዕ ኮይኑ ክቐርብ ዝኸእል። ጎነጽ ግን ብፍጹም መፍትሒ ኣይኮነን። ምኽንያቱ ድማ፣ እቶም ብተደጋጋሚ ምስጋር ዶብን ምንጻግን ዘጋጥሞም ቆልዑ፣ ከምቲ እቶም ወለዶም ዝምነይዎ፣ ንህይወቶም ብዓወት ክመርሑ ንኸኸእሉ ዘድልዮምን፣ ድልዎል ዝኾነ ነፍስ ተኣማንነት ከማዕብሉ ኣይከእሉን እዮም።

ግቡእ ዝኮነ ጠላብ – ኣካላዊ መቐጻዕቲ ዘይኮነ

ቆልዑ ካብቲ ዘጥርይዎ ጠባይት ሓደ፣ እቶም ካልኦት ውልቀሰባት ዝገብርዎ ተዓዚቦም እዮም። እዚ ነቲ ምስ ካልኦት ሰባት ዝግበር ተሳቲኻ ምንባርን ልክዕ ከምኡ ከኣ ነቲ ጎ ህጻዊ ጠባይት ይምልከት እዩ። ግርጭት ብዘይ ጎነጽ ምፍታሕ ኣብ ክንድኡ ነታ/ነቲ ቆልዓ ናይዚ ጠላብ ትርጉም እንታይ ከም ዝኾነን ናይቲ ትገብር/ዝገብር ዘላ/ዘሎ ነገር ሳዕቤኦ እንታይ ከም ዝኾነን ከም ዝርድኡ/ዝርድኡ ምግባር፣ ውጽኢቱ ነቲ ወለዲ ዝደልዩዎ ሽቶ ንምብጻሕ ዝሓሸ እዩ።

ሓደ ሓደ እዋናት ቆልዑ ንትዕግስቲ ወለዲ ከወድኡ ይኸእሉ እዮም። ተጨፍሊቐኹ ዝወጸ ሳምና ስነ፣ ዝተባተነ ወረቐት ሺቻቐ፣ ነቲ ዝተኣዘዘቶ/ዝተኣዘዘ ኮነ ኢላ/ኢሉ ትጥሕሲ/ዝጥሕሲ ዘይትሰምዕ/ ዘይሰምዕ ነቻጽ ዝኾነት/ዝኾነ ቆልዓ፤ እዚ ኹሉ ሓደ ሓደ ጊዜ ክትጻወር ኣይትኸእልን ኢኻ። ይኹን እምበር፡ ኣካላዊ መቐጻዕቲ ከም እኒ መውቃዕቲ፣ ምሓቋን፣ ምጽፋዕ ወይ ድማ ጸጉሪ ምምንጫጭ ነቲ ናይ ቆልዓ መሰል ዝገፍፍ እዩ ከምኡ ድማ ቆልዓ ንምዕባይ ሓፍራዊ መፍትሒ ኣይኮነን። ካብ ፍርሓትን ካልእ ጎነጻዊ ተግባራትን

ተበጊሳ/ተበጊሱ ኢታ/ኢቲ ቆልዓ ነቲ ዘይተደለየ ጠባይት ምናልባሽ ክትሓብእ/ክሓብእ ትኸእል/ ይኸእል ይኸውን። ንምንታይ እዚ ጠባይ ዝርብሽ ከም ዝኾነን ኣብ ክንድኡ እንታይ እንተ ተገበረ ልክዕ ከም ዝኾነን፣ ግን በዚ መገዲ ኣይትመሃርን/ ኣይመሃርን እያ/ እዩ። ኣብ ልዕሊኡ ድማ ጎነጽ ሓዲሽ ጎነጽ እዩ ዝፈጥር፣ ምኽንያቱ ኢታ/ ኢቲ ቆልዓ እቶም ካልኦት ሰባት ካብ ዘርእይዎ ጠባይ እያ/ እዩ ዝምሃር። ቆልዑ ነቲ ኣካላዊ መቐጻዕቲ ወይ ድማ ካልእ ጎነጻዊ ተግባራት ቅቡል ከም ዝኾነ እንተ ርእዮም ከምኡ ድማ ግርጭት ንምፍታሕ ዝጠቅም መሲሉ እንተ ተራእይዎም፣ እሳታቶም እውን ሓደ ጊዜ ጎነጻዊ ጠባይት ምርኣዮም ዘይተርፍ ክኸውን ይኸእል እዩ፣ ወይ ኣብ ልዕሊ ካልኦት ሰባት ወይ ድማ ኣብ ልዕሊ ነፍሶም። ወለዲ ግን ንቆልዑ ርግእ ብዝበለ መንፈስ ንምንታይ እሳታቶም ነቲ ናቶም ጠባይ ከምዘይቅበልዎን ኣብ ክንድኡ ከኣ ካብ ኡቶም ቆልዑ እንታይ ትጽቢት ከም ዘለዎምን እንተ ኣረዲኦም፣ ካልእ ውጽኢት እዩ ዘለዎ። ቆልዑ ናይዚ ጠላብ ምኽንያት እንታይ ከም ዝኾነ ተረዲእዎም፣ ከምኡ ድማ ነቲ ናቶም ጠባይ ንምግማት እንተ ተማሂሮም፣ ምስ እቲ ጊዜ

ባዕሎም ነቲ ናይ ሓባራዊ ናብራ ሕግታት የኹብሩ እዮም። ኢታ/ ኢቲ ቆልዓ ኣብቲ እዋን ምውጋድ ናይቲ ብተግባራ/ ብተግባሩ ዝመጸ ሳዕቤን እንተ ተጸንቢራ/ ተጸንቢሩ፣ ነቲ ናይ ምምሃር ኣገባብ ቆልዓ ይሕግዝ እዩ። ኣብ ልዕሊኡ ድማ ቆልዑ ብምድግጋም እዮም ዝመሃሩ። እሳታቶም ነቲ ሓደ ሕግን ሳዕቤኦን ኣብ ዝተፈላለዩ ኩነታት ክርእይዎ ኣለዎም፣ ከምኡ ድማ ብጎነጽ ዘይኮነስ ኩሉ ጊዜ ብኸልእ መገዲ ግርጭት ክፍታሕ ከም ዝኸእል ክፈልጡ ኣለዎም። እዚ ምስ ኩነታት ግርጭት ዘሎ ኣገባብ ብጣዕሚ ብዘሕትትዕ ስቲ ዘድልዮ ይኹን እምበር፣ ኣብ መወዳእትኡ ግን ዘሕጉስ ውጽኢት እዩ ዝህልዎ።

ቆልዑ ናይዚ ጠላብ ምኽንያት እንታይ ከም ዝኾነ ተረዲእዎም፡ ከምኡ ድማ ነቲ ናቶም ጠባይ ንምግማት እንተ ተማሂሮም፡ ምስ እቲ ጊዜ ባዕሎም ነቲ ናይ ሓባራዊ ናብራ ሕግታት ከኹብሩ እዮም።

ንጠባይ ምንቃፍ – ንውልቀሰብ ዘምንእኣስ

ካልኣት ሰባት ብዛዕብኡ/ ብዛዕብኡ ዝዛረብዎ ሰግዒ/ ሰግዒ፡ እታ/ እቲ ቆልዓ ንነፍሳ/ ንነፍሱ ከምቲ ዝሰምዓቶ/ ዝሰምዖ ጌረ/ ጌሩ እያ/ እዩ ትወስዳ/ ዝወስዳ። ሓንቲ/ ሓደ ቆልዓ ሓሳባ/ ሓሳቡ ቁም ነገር ከም ዘለዎ፣ ድልየታ/ ድልየቱ ኣብ ግምት ከም ዝኣተወ ከምኡውን ብኣፈሸኡ ክብሪ ዝወሃባ/ ዝወሃቦ ከም ዝኾነት/ ዝኾነ እንተ ፈሊጣ/ ፈሊጡ፣ ብዛዕባ ነፍሳ/ ነፍሱ ኣወንታዊ ዝኾነ ግምት እያ/ እዩ ተማዕብል/ ዘማዕብል። ብተደጋጋሚ ግን ውርደት ዘጓንፋ/ ዘጓንፎ እንተ ኾይና/ ኾይኑ፣ ብዛዕባ ነፍሳ/ ነፍሱ ኣሉታዊ ዝኾነ ግምት እዩ ዝህልዎ/ ዝህልዎ።

ቆልዑ ካብ ዓቕሞም ንላዕሊ ዝኾነ ነገር ይኹን እምበር፣ ብዘሕክ ክገብሩ እዮም ዝደልዩ፣ ብኸምኡ ከኣ እዮም ቀጻሊ ዝምዕብሉ፣ እቶም ፊኹሕ ዝብሉ ዝኾኑ ንኣሸቱ ቆልዑ ዝነገዩ፣ ዝሓኩሩ፣ ብሸክለታ ዝዝወዱ፣ ዝኸጥሩ ቆልዑ ቤት ትምህርቲ ይኾኑ። ኣብ ጎረ ጎረ እዚ ዕወት ዝኾነ ምዕባሊ ግን ኩሉ ጊዜ ዕወት ዘይኮነ፣ ዕንቅፋት ሓደ ሓደ ጊዜ እውን ነታ/ ነቲ ቆልዓ ብኸፊሉ እውን ንወለዱ ተስፋ ዘቐርጽ እዋናት ኣሎ። ኣብ ከምዚ ዓይነት ክጎታት ግን እታ/

እቲ ቆልዓ ቀጻሊ «ዓኹ»፣ «ዘይብቕዕቲ/ ዘይብቕዕ» ወይ «መሕረቕ» ተባሂሉ/ ተባሂሉ ትስየም/ ዝስየም እንተ ኾይና/ ኾይኑ፣ እዚ ነቲ ኣብ ነፍሳ/ ነፍሱ ዘለዎ/ ዘለዎ ግምት ዝጸሉ ስለ ዝኾነ፣ እታ/ እቲ ቆልዓ ባዕላ/ ባዕሉ ንነፍሳ/ ንነፍሱ ቁም ነገር የብለይን ኢላ/ ኢሉ ትኣምን/ ይኣምን ከምኡ ድማ ባዕላ/ ባዕሉ ገለ ነገር ክትገብር/ ክገብር ዘይትኸእል/ ዘይክእል መሲሉ ይርኣያ/ ይረኣዮ። ምኽንያቱ ድማ ሓንቲ/ ሓደ ቆልዓ ከምቲ ብዛዕብኡ/ ብዛዕብኡ ክዝረብ ትሰምዖ/ ዝሰምዖ፣ ንነፍሳ/ ንነፍሱ ከምቲ ዝሰምዓቶ/ ዝሰምዖ ጌሩ እያ/ እዩ ትወስዳ/ ዝወስዳ። ሓደ ሓደ ቆልዑ ብቲ ዘጋጥምዎ ውርደት ዝተላዕለ ፈራሓት ይኾኑ፣ ኣካላዊ ጸገማት የጋጥምዎ ከምኡ ድማ ንነፍሱም የድሕሩ። ካልኣት ድማ ጽልኢ የሕድሩ ከምኡ ድማ ጎንጻኛታት ይኾኑ። እዚ ሕሱም ዕንክሊል ክፈጥር ይኸእል እዩ፣ እታ/ እቲ ቆልዓ ፍንፉን ዝኾነ ጠባይ፣ ሓራቕነት፣ ተስፋ ምቕራጽ ተማዕብል/ የማዕብል ከምኡ ድማ ቦቲ ዘዕቢ ውልቀሰብ ከምብሓድሸ ጸርፊ የጋጥማ/ የጋጥሞ። በዚ ምኽንያት ሓንቲ/ ሓደ ቆልዓ ብምንም ዓይነት ክትናኸ/ ክናኸ የብላን/ የብሉን («እሸኺ/ እሸኻ ሰንኳፍ ዝኾንኪ/ ዝኾንካ ቆልዓ ኢኺ/ ኢኻ!»)፣ እንታይ ደኣ ብዛዕባ እቲ ጠባይ/

ጠባይ ርግእ ብዘበለ መንፈስ ክትንገር/ ክንገር ኣለዎ/ ኣለዎ። ሓንቲ/ ሓደ ቆልዓ ናታ/ ናቱ ሒማቕ ዝኾነ ነገር ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ካብኡ/ ካብኡ እንታይ ትጽቢት ከም ዝግበር እውን እንተ ተነጊርዎ/ ተነጊርዎ፣ ምእዘና ንኸሕትሕዝን/ ንኸሕዝን ጠባይ/ ጠባይ ንኸትቐይርን/ ንኸቐይርን ይሕግዛ/ ይሕግዞ እዩ («ኣነ ኣብ እዋን ምግቢ ምእንቲ ከይፈስስ ረጊእኪ/ ለጊእካ ኮፍ ክትብሊ/ ክትብል እየ ዝደሊ»)። ኩሉ ጊዜ ኣብ ግምት ክኣቱ ዘለዎ ናይ ቆልዓ ዕድመ እዩ። ምኽንያቱ ድማ ካብ ሓንቲ/ ሓደ ንእሽተይ ቆልዓ ንምሳሌ፣ ንውሕ ንዘበለ እዋን ረጊኦ/ ረጊኡ ኮፍ ንኸትብል/ ንኸብል ትጽቢት ክግበር ኣይከእልን እዩ። ሓደ ጽቡቕ ዝኾነ ብነፍሰኻ ምትእምማን፣ ወለዲ ንቆልዓ ኣብ መገዲ ህይወታ/ ህይወቱ ክህብዎ/ ክህብዎ ዝኸእሉ ኣገዳሲ ዝኾነ መትከል እግሪ ህያብ እዩ። ኣወንታዊ ናይ ነፍሲ ምትእምማን ዘለዎም ቆልዑ፣ ሓዲሽን ቢዳሂን ንዝኾነ ነገር ደፈርዎም ንምጅማር፣ ዓወት እንተዘይረኺቦም ከምኡ እውን ድልየቶም እንተዘይተማልሉ ተስፋ ከይቆረጹ ንህይወቶም ብኣወንታዊነት ይመልኩ።

ሓደ ጽቡቅ ዝኮነ ብነፍሰኻ ምትእምማን፣ ወሊዲ ንቆልዓ ኣብ መገዲ ህይወታ/ ህይወቲ ከህብዎ/ ከህብዎ ዝኸእሉ ኣገዳሲ ዝኾነ መትከል እግሪ ህያብ እዩ።

ዝምድና – ፍቕር ዘይምቁራጽ

ቆልዑ ካብ ኣድህቦን ፍቕርን ምርካብ ንላዕሊ ዝደልዩዎ ነገር የለን። እዚ ኣብቲ እታ/ኣቲ ቆልዓ ጥፍኣት ትገብረሉ/ዝገብረሉ እዋንን ንወለዲ ትጎድኣሉ/ዝጎድኣሉ ይኹን ተኸርቐሉ/ዘሕርቐሉ እዋን እውን እንተኾነ ፍቕር ክፍለያ/ክፍለዮ የብሉን። ምኽንያቱ ከኣ እቶም ብዘይ ቅድመ ኩነት ከም ዝፍተው ዝፈልጡ ቆልዑ እዮም፤ ምስ ካልኣት ሰባት እምነት ዘለዎ ርክብ ክፈጥሩ ዝኽእሉ።

ሓደ ሓደ ወለዲ ንቆልዓ ከም መቐጻዕቲ ንክኸውን ኢሎም ኮነ ኢሎም ሸለል ይብሉ። ንምሳሌ ንዝተወሰነ እዋን ምስ እታ/ኣቲ ቆልዓ ምዝራብ ይገድፉ ወይ ድማ ፈሊጦም ንዕኡ/ንዕኡ ይሰግሩ። ንቆልዑ ከምዚ ዓይነት ምኽልካል ፍቕር ዓብይቲ ክግምትዎ ካብ ዝኸእሉ ንላዕሊ ኣጸቢቐ ይጎድኡም እዮ።

ብተደጋጋሚ ምንጻግ ዘጋጥሞም ቆልዑ፣ ፍቕር ብዘይ ቅድመ ኹነት ከም ዘይርከብ እዮም ዝመሃሩ። እሳታቶም ከም ሰብ ዘይኮነስ፣ ቦቲ ዘርእይዎ ምምስሳልን ጽቡቕ ጠባይን ጥራሕ ፍቕር ዝርከብ መሲሉ እዩ ዝረኣዮም። እዚ ከምዚ ዓይነት

እምነት ነቶም ቆልዑ ፍቕር ንኸረኽቡ ኢሎም ከም ዝቃለሱን ነቲ ሓለዎ ድማ ብጻዕሪ ክረኽብዎ ስለዝፍትኑን፣ ኣብ ዓቢ ጭንቀት ከም ዝኣትዉ እዩ ዝገብርዎ። ቀጻሊ ብምኽልካል ፍቕር ዝቐጽዑ ቆልዑ ኣብ ቅድሚ ኣቲ ዘዕብዮም ውልቀሱብ ብዘይ መኸተ ዝተጋለጹ መሲሉ እዩ ዝሰምዖም፤ ብነፍሶም ናይ ምትእምማን ጸገም ኣለዎም፤ ከምኡ ድማ ንኸልኣት ሰባት ንኸኣምኑን ርክብ ንኸፈጥሩን እውን ይጽገሙ እዮም።

ንቆልዑ፣ ንዓብይቲ እውን ከምኡ፣ ካብ ዘገራጨ፣ ኩነታት ትምህርቲ ንኸረኽቡ ኩሉ ጊዜ ዕድል ክወሃቦም ኣለዎ። ብዚ ምኽንያት እውን ኣገዳሲ እዩ፣ ቆልዑ ዝገበሩ እንተ ገበሩ፣ ምስኣቶም ዘሎ ርክብን ምምዮጥን ክቋረጽ ዘይብሉ። ነታ/ ነቲ ቆልዓ ርግኢ ኢልካ፣ ንምንታይ እታ/ኣቲ ቆልዓ ዝመረጸቶ/ ዝመረጸ መገዲ ልክዕ ከም ዘይኮነን ከምኡ ድማ ዘይቀብሩ ከም ዝኾነን ምግላጽን፣ ኣብ ዝቐጽል ዘሎ እዋን ድማ ካብኡ/ ካብኡ ዝተፈለየ ነገር ክገብር ከም ዝኽእል ኣብሪህካ ምንጋር፣ እታ/ኣቲ ቆልዓ ኣብ ዝመጽእ ዘሎ እዋን ካብ ፍርሓት ተበጊሳ/ ተበጊሱ ዘይኮነስ ብነፍሳ/ ብነፍሱ ስለ ዝኣመነትሉ/ ዝኣመነሉ ካልእ ጠባይ ንኸትመርጽ/ ንኸመርጽ ይሕግዛ/ ይሕግዞ እዩ።

ሓንቲ/ ሓደ ቆልዓ ከሉ ጊዜ ኣድህቦ ዝወሃባ/ ዝወሃቦ እንተ ኾይኑ ከምኡ ድማ ከም ትፍቶ/ ዝፍቶ ዝተረድኣ/ ዝተረድኣእ እንተ ኾይና/ ኾይኑ፣ እብ ዝምድና እምነት ክኣድራ/ ክኣድሮ ይኸእል እዩ ከምኡውን ብነፍሳ/ ብነፍሱ ምትእምማን ተማዕብል/ የማዕብል። ልክዕ ከምቲ ንኣሉታዊ ተግባራት ተስተውዕሎ/ ዘስተውዕሎ፣ ከምኡ ድማ ንኣውንታዊ መልእኸቲ እታ/ ኣቲ ቆልዓ ተስተውዕሎ/ የስተውዕሎ እያ/ እዩ ከምኡ ድማ ጽቡቕ ዝኾነ ናይ ነፍሲ ምትእምማንን ምስ ካልኣት ሰባት ድማ እምነታዊ ዝምድና ንምፍጣር የብቅዓ/ የብቅዮ።

እቶም ብዘይ ቅድመ ኩነት ከም ዝፍተው ዝፈልጡ ቆልዑ እቶም፣ ምስ ካልኣት ሰባት እምነት ዘለዎ ርኩብ ክፈጥሩ ዝኽእሉ።

ንጹር ሕገ – ብዘይ ምፍርራሕ

ነፍሲ ወከፍ ስድራቤት ነቲ ሓባራዊ ናብራ ማእዘን ትሕዘሉን ትምራሓሉን ተኸብሩ ባህልን ሕግን ኣለዎ። ቆልዑ ነዚ መሰረታዊ መምርሒ እንተ ዘይተኸተሎም፣ መብዛሕትኡ እዋናት ምስ ብርቱዕ ምፍርራሓት ናብ ዘለዎ ምግርጫው እዩ ዘምርሕ። ቆልዑ ንጹር ኾይኑ ኣቐዲሙ ዝተነግርዎምን ምኽንያቱ ንምንታይ ከም ዝኾነ ዝተገልጸሎምን ሕገ ብዝሓሸ ይቐበልዎ እዮም፣ ከምኡውን ነቲ ከሕንጻጽ ኣድማዒ ኣይኮነን።

ንቆልዑ ከተዕቢ ከለኻ፣ ቦዳሂ ዝኾነ ኩነታት ዘጋጥም፣ ቆልዑ ናይ ስድራቤት ሕገ ኣብ ዘፍርሱሉ እዋን ወይ ድማ ወለዲ ካብኡም ዝጽበይዎ ተግባራት ዘይገብሩ ከኾኑ ከለዉ እዩ። ሰላማዊ ዝኾነ ዕለታዊ ናብራ ምእንቲ ክረጋገጽ ተባሂሉ፣ መብዛሕትኡ እዋናት ከምዚ ዓይነት ጠለባት ዝግበር ምስ ፍሉይ ዝኾነ እዋናት ተተሓሒዞ እዩ። እታ/ እቲ ቆልዓ ነቲ ትእዛዝ ቀልጢፋ/ ቀልጢፉ እንተ ዘኾኸበረት/ ዘኾኸበረ፣ ምፍርራሕ ይኸተል። ከምዚ ዓይነት ኩነታት መብዛሕትኡ እዋናት ናብ ኣብ ሞንጎ ወለድን ቆልዑን ምትህልላኽ እዩ ዘምርሕ ከምኡ ድማ ሒማቕ ስምዒት ይፈጥር።

ከምዚ ዓይነት ምፍርራሕ ኣብ ስራሕ ክውዕል እንተ ዘይከኣሉ፣ ቆልዑ ቀልጢፎም የስተውዕሉዎ እዮም፣ ድሕሪኡ ብእኡ ብዙሕ ኣይግደሱን እዮም። ዶብን ሕግን ንቆልዑ ኣገደስቲ እዮን፣ ምኽንያቱ ድማ እዚ ኣተን ንቆልዑ ርጉጽ ዝኾነ ናይ ጠባይ መምርሒ ስለዝህባ፣ ንቆልዑ ቀጻሊ ዝኾነ ስርዓት ንምኽታል ኣይብርትዎምን እዩ፣ ምናዓ ኩሉ ጊዜ ዝደጋገም እንተኾይኑ („ኣብ ስሙን ሓደ ጊዜ ክፍልታት ዝውገን እንተ ኾይኑ።“)፣ እዚ ስርዓት ንክኸበር ኣቓልቦ ዝወሃቦ እንተ ኾይኑ ከምኡ ድማ ግሉጽ ብዝኾነ መገዲ ሓበሬታ እንተ ተዋሂቡን፣ ኣብ ልዕሊኡ ድማ እቶም ቆልዑ ነዚ ከምዚ ዓይነት ስርዓት ከሕንጻጽ ከሎን ከመይ ጌሩ ኣብ ስራሕ ክውዕል ኣለዎ ከበሃል ከሎን፣ ዝሳተፉ እንተኾይኖም፣ ነዚ ጠለባት ኣብ ስራሕ ንኸውዕሉ ኣይጽገሙን እዮም። („ንግሆ ደሮና ከነግፍ እዩ። መዓስ ክትውግኒ/ ክትውግን ትክእሊ/ ትክእልል? ሎሚ ምሽት ንክሕግዘኪ/ ንክሕግዘካ ጊዜ ክህልወኒ ይክእል እዩ።“)። እዚ ነቶም ቆልዑ ሽግር ንምፍታሕ ሓላፍነት ዘለዎም ከም ዝኾነ ስምዒት ይህቦም እዩ፣ ከምኡውን ንዝተፈለለዎ ድልየታት ሚዛናዊ ዝኾነ መፍትሒ ዘድልዩን ከም ዝኾነ እውን ይርድኡም እዩ፣ ኣብ ክንዲ ትእዛዝ ጥራሕ

ዝቐበሉ („ሕጂ ብቆልጡፍ ክፍልኺ/ ክፍልኺ ክትውግኒ/ ክትውግን ኣለኪ/ ኣለካ!“)። ሓደ ሓደ እዋናት ከኣ ቆልዑ ከመይ ጌሮም ክሰርሑ ከም ዝኸእሉ ስለ ዘይፈልጡ፣ መጉረምረምቲ ይኹኑ እዮም። ኣብዚ እዋን ነቶም ቆልዑ ፍቕሪ ዝተሓወሱን ብትዕግስትን ብብስጉምቲ ከመይ ጌሮም ክሰልጥዎ ከም ዝኸእሉ እንተ ተመራሕዎም ይሕግዝ እዩ።

ደብን ሕግን ንቆልዑ ኣገደስቲ እየን፣ ምኽንያቱ ድማ እዚኣተን ንቆልዑ ርጉጽ ዝኾነ ናይ ጠባይ መምርሒ ስለዝህባ።

ዶብ ምኽባር – ዘይምጥሓስ

ቆልዑ ብዛዕባ ኣብ ሞንጎ ጽቡቕ፣ ሒማቕን ዘሰክፍን ምትንገኛትን ንምፍልላይ ዝተመሃሩ እንተ ኾይኖም፣ ከምኡውን ብዛዕባ ኣካላቶም ባዕሎም ክውስኑ ከም ዝኸለሉ እንተ ፈሊጦም፣ ንጎሩሶም ካብ (ግብረ ስጋዊ) ዓመጽ ንምክልኻል ዓቕሚ ክህልዎም ይኸእል እዩ። በዚ ምኽንያት ድማ፣ ዓቢይቲ ንቆልዑ ብዛዕባ ኣካላዊ ዶባም ንክፈልጡን ነዚ ድማ ክከላኸሉ ንክኸለሉን ምሕጋዝ፣ ኣገዳስት ኣለዎ።

ዓቢይቲ እውን እንተኾነ ንኹሎም ዝፈልጥዎም ሰባት ብምስዓም ወይ ድማ ብምሕቓፍ ኣይኮኑን ሰላም ዝብሉ። እዚ ዝኾነውን ድማ ምናልባሽ ነቲ ማሕበራዊ ኩነታት ዘይመጣጠን ስለ ዝኾነ እዩ። ሓደ ሓደ እዋናት እውን ኣካላዊ ምትንገኛ ኣይደልዩን እዮም፣ ምኽንያቱ እቲ ውልቀሰብ ኣጸቢቑ ዝቐርበም ስለ ዘይኮነ። ንቆልዑ እውን እንተኾነ ከምኡ እዩ። ኣብ ኩነታት ሰላምታ ብዘሕ ጊዜ ቆልዑ ብዓቢይቲ ይተናኸፉ፣ ይሰዓሙ፣ ይሕቓፉ ወይ ድማ ይሰፍሱ፣ እዮም፣ ከምኡ ክግበር ከሎ እቶም ቆልዑ ብቃላት ዝብልዎ ወይ ድማ ብዘይ ቃላት ዘርእይዎ ምልክታት፣ ብዘሕ

ጊዜ ኣብ ግምት ኣይኣቱን እዩ። ቆልዑ እውን እንተኾነ ብዛዕባ ኣካላቶም ባዕሎም ንኸውስኑ ይኹን እዚ ካብ ዝደልይዎ ንላዕሊ ኮይኑ ክረኽብዎ ክለወ ከኣ፣ ምትንገኛ፣ ንኸነጽጉ መሰል ኣለዎም። እዚ ናይ ሰላምታ ምሳሌ ኣብሪሁ ከም ዘርእዮ፣ ኣየናይ ዓይነት ሰላምታ ተመጣጣኒ ከም ዝኾነን ኣየናይ ከኣ ናይ ስክፍታ ስምዒት ዝፈጥር ከም ዝኮነን፣ ምስ ቆልዓ ምዝራብ ኣገዳስት ኣለዎ። እዚ ነቶም ቆልዑ ኣካላዊ ዶባም ንኸፈልጡን ነዚ ከኣ ንኸሕልዉን ይሕግዎም እዩ። ኣብዚ እዋን እውን እታ/እቲ ቆልዓ ብኸመይ ዓይነት ሰላምታ ይኹን ምፍልላይ ክግበር ከም ትደሊ/ ዝደሊ ክዘረበሉ ይኸእል እዩ። እቲ ዘሎ ብዘሕ ዓይነት ናይ ሰላምታ ምልውዋጥ እንታይ ከም ዝመስል ንቆልዓ ተዘርዘሩ እንተ ተነገርዎ/ ተነገርዎ፣ ንምውሳኔ ኣየጸግማን/ ኣየጸግሞን ይኸውን፡ ሰብ ኣብ መዕቲጉርቲ ክሰዓም ይከኣል፣ ንውሕ ዝበለ እዋን ክሕቓፍ ይኸእል ወይ ድማ ሓጺር እዋን፣ ከምኡ እውን በእዳው ሰላም ምባል ወይ ድማ ምልክት ሰላምታ ጥራሕ ምውሃብ ክኣክል ይኸእል እዩ። ብኸምዚ ሓበሬታ እታ/እቲ ቆልዓ ነቲ ዘለዎ/ ዘለዎ ማሕበራዊ ርክባት ዝሰማማዕ ባህርይ ኣየናይ ከም ዝኾነ ክትፈልጥ/ ክፈልጥ ትኸእል/ ይኸእል ኣየናይ ዓይነት ንዕኡ

ንዕኡ ከም ዝመጣጠን ድማ ክትመርጽ/ ከመርጽ ትኸእል/ ይኸእል። ነቲ ተረዲእዎ/ ተረዲእዎ ዘሎ ዶብ ኣብ ስራሕ ንኸተውዕሎ/ ንኸውዕሎ፣ እታ/ እቲ ቆልዓ ናይ ወለዳ/ ወለዳ ሓገዝ የድልይ/ የድልዮ እዩ። ንሓንቲ/ ንሓደ ቆልዓ ካብ ካልኣት ሰባት ዘይትደልዮ/ ዘይደልዮ ዓይነት ምትንካፍ ወይ ድማ ዘሰክፋ/ ዘሰክፎ ዓይነት ሰላምታ እንተ ኣጻነፋ/ ኣጻነፎ፣ ወለዲ ኣብ ክንድኡ/ ክንድኡ ኮይኖም ወይ ድማ ኣብ ጎኒ እታ/ እቲ ቆልዓ ኮይኖም መትከሎም ክርእዩ ይኸእሉ እዮም። እቶም ብኸምዚ ዓይነት መገዲ ንቆልዕኦም ዝደግፉ ወለዲ፣ ነታ/ ነቲ ቆልዓ ብዛዕባ ኣካላዊ ዶብ ዘረድኡ፣ ዘኸብሩላን/ ዘኸብሩሉን ኣገዳሲ እንተ ኾይኑ ድማ ምስእ/ ምስኡ ዝውግኑ፣ ንቆልዓ ካብ (ግብረ ስጋዊ) ዓመጽ ንምክልኻል፣ ሓደ ኣገዳሲ ዝኾነ ኣስተዋጽኦ እዮም ዘበርከቱ።

አየናይ ዓይነት ሰላምታ ተመጣጣኒ ከም ዝኾነን አየናይ ከአ ናይ ስከፍታ ስምዒት ዝፈጥር ከም ዝኾነን፣ ምስ ቆልዓ ምዝራብ አገዳስነት ኣለዎ። እዚ ነቶም ቆልዑ ኣካላዊ ዶቦም ንኸፈልጡን ነዚ ከአ ንኸሕልዉን ይሕግዞም እዮ።

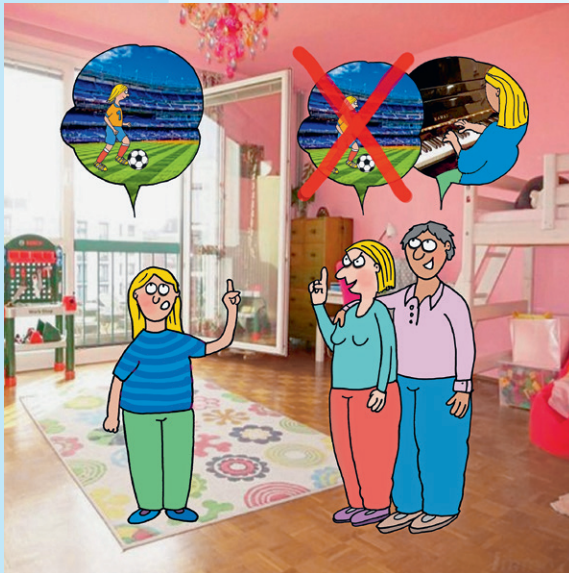
ድልዎት ቆልዑ ምኽባር – ዘይምስጋር

ናይ ነፍሰ ወናንነት ተሞክሮ ንምዕባለ ሓንቲ/ ሓደ ቆልዓ ኣገዳሲ እዩ፤ ምኽንያቱ ከምዚ ተሞክሮ ዘለዎ/ ዘለዎ ሓንቲ/ ሓደ ቆልዓ ነቲ ትጉብሮ/ ዝጉብሮ ነገራት ሓላፍነት ከስምዓ/ ከስምዖ ስለ ዝኸእል። ናይ ቆልዓ ድልዎት ግን ብተደጋጋሚ ሸለል ተባሂሉ ዝስገር እንተ ኾይኑ፣ እቲ ኩሉ ዘለዎ/ ዘለዎ ውልቃዊ ብቕዓታ/ ብቕዓቱ ኣብ ክንዲ ዝድልድል፣ ምስቲ ኩነታት ክትሰማማዕ/ ክስማማዕ ጥራሕ እያ/ እዩ ትኸእል/ ዝኸእል። ድልዎት ቆልዓ ምእንቲ ክትግበር ተመጣጣኒ ዝኾነ መድረኽ ምውሃብ በዚ ምኽንያት ኣገዳሲ እዩ።

ልክዕ ከም ዓበይቲ፣ ቆልዑ እውን እንተኾነ ዝተፈላለዩ ዝንባላን ዘምዕበልዎ ድልዎትን ኣለዎም። ንምዕላ ስላም ከረኽቡ ወይ ድማ በይኖም ክኾኑ ይደልዩ። ሓደ ሓደ ቆልዑ ንውሕ ዝበለ እዋን በይኖም ኮይኖም ምጽዋት ይፈትዉ። ካልኣት ድማ ብዙሕ ጫውጫው ይፈትዉ። እዚ ፍልልያት ኣብ ካልኣት ቆልዑ ዝፈትዉዎ ነገራት እውን ይርከብ እዩ። ሓደ ሓደ ቆልዑ ስፖርት ምግባርን ምዕንዳርን ይፈትዉ። ካልኣት ብሓደ

ናይ ሙዚቃ መሳርያ ምጽዋት ይፈትዉ ወይ ድማ ገለ ነገር ምስኖ ይፈትዉ። ወለዲ ብመሰረቱ ነቲ ፍሉይ ዝኾነ ናይ ደቆም ብቕዓት ክድግፉ እዮም ዝጸዕሩ። ሓደ ሓደ እዋናት ግን ነቲ ናይ ደቆም ድልዎት ንምቕባል የጸግሞም እዩ። ከም ምዕላ ንምጥቃስ፣ ወለዲ ንሓንቲ/ ንሓደ ሓፋር ዝኾነት/ ዝኾነ ቆልዓ ምስ ካልኣት ቆልዑ ምጽዋት ንኸትለምድ/ ንኸለምድ እንተ ደለዩ፣ ኩሉ ሰብ ክርድኦ ዝኸእል እዩ። ንሓንቲ/ ንሓደ ቆልዓ ግን ብፍጹም ድልዎት ዘይብላ/ ዘይብሉ ከላ/ ከሎ፣ ቀጻሊ ምስ ካልኣት ጉጅሰ ቆልዑ ንኸትሕወስ/ ንኸሕወስ ከተእምና/ ከተእምና ትፍተን/ ዝፍተን እንተ ኾይና/ ኾይኑ፣ እዚ ነቲ ምዕባለ/ ምዕባለኡ ዝዕንቅፍ እምበር ዝድግፍ ኣይኮነን። እዚ ዝዚ ጥራሕ ዘይኮነ ነተን ኩሉን ካልኣት ብወለዲ ምናልባሽ ተቐባልነት ዘይረኽባ ዝንባላታት ቆልዓ እውን ይምልከት እዩ። እታ/ እቲ ቆልዓ ዝደለዩ/ ዝደለዩ ተደጋጊሙ ዝስገር እንተ ኾይኑ፣ እታ/ እቲ ቆልዓ ድልዎታ/ ድልዎቱ ኣገዳሲ ዘይኮነ መሰሉ እዩ ዝርኣይ/ ዝርኣዮ፣ ከምኡ ድማ ኣቶም ካልኣት ዝደልዩዎ ከተማልእ/ ከማልእ ከላ/ ከሎ ጥራሕ ብኸልኣት ተቐባልነት ትረከብ/ ዝረከብ መሰሉ እዩ ዝርኣይ/ ዝረኣዮ። ናይ

ካልኣት ሰባት ድልዎት ምእንቲ ከማልእ፣ ምስ ካልኣት ምምስሳል ተብዝሕ/ ዘብዝሕ ቆልዓ፣ ብዝበዝሑ ንነፍሳ/ ንነፍሱ ጋና ኣንዳኾነት/ እንዳኾነ እያ/ እዩ ትኸይድ/ ዝኸይድ። ስለዚ ናይ ውልቁ ውሳኔ ንምውሳኔ ክትለምድ/ ክለምድ ኣይትኸእልን/ ኣይክእልን እያ/ እዩ ከምኡውን ንነፍሳ/ ንነፍሱ እውን ሓለፍነት ክትወስድ/ ክወስድ ኣይትኸእልን/ ኣይክእልን እያ/ እዩ። ንሓንቲ/ ንሓደ ቆልዓ ተግዲስካ ምቕባል ማለት፣ ሓደሽቲ ተሞክሮታት ንኺይትፍትን/ ንኺይፍትን ምኽልካል ወይ ድማ ሓደ ነገር ንምግባር ውሳኔ ምስ ወሰነት/ ወሰነ ካብ እታ/ እቲ ቆልዓ ዝዚ ውሳኔ ንምትግባር ትጽቢት ጽንዓት ዘይምጽባይ ማለት ኣይኮነን። እዚ ማለት ኩሉ እዋን ድልዎታ/ ድልዎቱ ከማልኣላ/ ከማልኣሉ ኣለዎ ማለት እውን ኣይኮነን። ብመሰረቱ ግን ናይ ቆልዓ ውልቃዊ መንነትን ድልዎታን/ ድልዎቱን ተገዳስነት ከረከብ ኣለዎ ከምኡ ድማ ክኸበረላ/ ክኸበረሉ ኣለዎ።

ናይ ነፍሰ ወናንነት ተሞክሮ ንምዕባለ ሓንቲ/ ሓደ ቆልዓ ኣገዳሲ

እዩ፣ ምኽንያቱ ከምዚ ተሞክሮ ዘለዎ/ ዘለዎ ሓንቲ/ ሓደ ቆልዓ ነቲ ትጉብሮ/ ዝጉብሮ

ነገራት ሓላፍነት ክስምዓ/ ክስምዎ ስለ ዝኸእል።

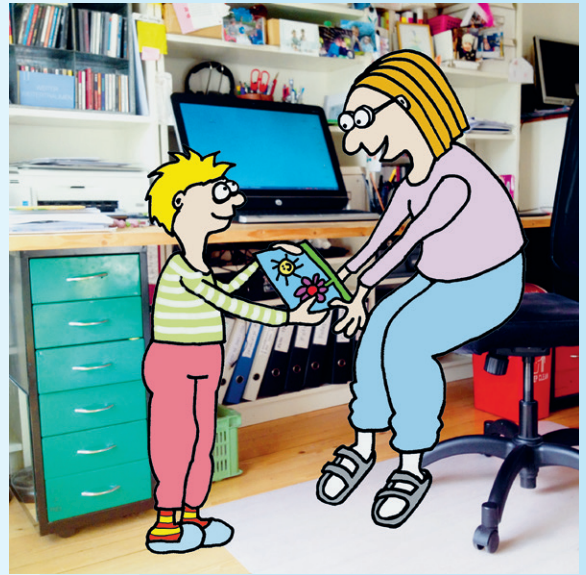
ብመሰረቱ ዘድሊ ምምላእ – ሸለል ዘይምባል

ኣብ ሞንጎ ቆልዑን ወለድን ዘላቂ ዝኾነን እምነት ዝመልእን ዝምድና ንኸምስረት፣ ብሓባር ኮይኖም ዘሕልፍዎ ጊዜ የድልዮም እዩ። ምኽንያቱ ድማ ናይ ቆልዑ መሰረታዊ ዝኾነ ህርፋን ፍቕሪ ወለድን ተገዳስነትን ከረቂ ዝኾነል፤ ተግባራዊ ኮይኖም ኣብቲ ናይ ቆልዑ ድልዮትን ተግባራትን ፍቕሪ ብዝመልእ መገዲ ክሳተፉ ከለዉ እዩ። ሸኮራዊ ነገራትን ካልኦት ህያባትን ነዚ ኩብ ዝበለ ሚዛን ዘለዎ እዋናት ዝምድና ከትክእ ኣይክእልን እዩ።

ዕለታዊ ናብራ ስድራቤት ብዙሕ ጊዜ ሸበድብድ ዝበዝሖ እዩ ከምኡ ድማ ወለዲ ብዙሕ ጊዜ ብስራሕን ቤተሰብን ዕጽፊ ጾር እዮም ዝስከሙ። በዚ ምኽንያት ድማ ናይ ኩሎም ኣባላት ስድራቤት ድልዮት ንኸማላእ ጊዜ ክሓጽር ይኸእል እዩ። በዚ ኩነታት እውን ብዙሓት ወለዲ ባዕላቶም ይሳቐዩ እዮም። ሓደ ሓደ ወለዲ ነዚ ምስ ቆልዑ ክሕልፍዎ ዝነበሮም ጊዜ ከምልኡ ስለዘይከእሉ፣ ነታ/ ነቲ ቆልዑ ንሓጻር እዋን ምእንቲ ከትሕጎ/ ክሕጎስ ደልዮም፣ ብሸኮራዊ ነገራትን ካልኦት መጻውቲ ህያባትን ከትክእዎ ይፍትኑ እዮም። ህያባት ከም

ናይ ፍቕሪ መግለጺ ኮይኖም ክቐርቡ ይኸእሉ እዮም፣ ይኹን እምባር ነታ/ ነቲ ናይ ቆልዑ መሰረታዊ ዝኾነ ህርፋን ፍቕሪ ወለድን ተገዳስነትን ንምትካእ ግን ዝበቐዑ ኣይኮኑን። ናይ ቆልዑ ነፍስ ወናንነት እንዳባብዮ ክኸይድ ከሎ፣ ወለዲ ንውልቆም ወይ ድማ ንስርሖም ዝበዝሖ ጊዜ እንተሃቡ፣ ንቡር እዩ። ይኹን እምባር፡ ኣብ ናይ መዋእለ ሕጻናትን ቀዳማይ ደረጃ ቤት ትምህርትን ዕድመ ዝርከቡ ቆልዑ፣ ወላኳ ነፍስ ወናንነቶም እንዳባብዮ ይኺድ እምባር፣ ገና ናይ ወለዲ ፍቕርን ተገዳስነትን የድልዮም እዩ። ከምዚ ዓይነት ተገዳስነት ከም ዘሎ ዝስምዖም ንምሳሌ፣ ወለዶም ሓሳብም ከይመቐቐሉ ነቲ ናይ ቆልዑ ተግባራትን ህልውናን ዝግደሱ ከም ዝኾኑ ክርእዩ ከለዉ እዩ። ኣብ ልዕሊኡ ድማ ብዙሓት ቆልዑ እቲ ኣካላዊ ቅርብት ወለዶም የርውዮም እዩ ኣብ ብርኪ ወለዲ ኮፍ ምባል ወይ ድማ ብኢድ ምሕቋፍ ይፈትዉ እዮም። ብሓባር ምስ ወለዶም ኮይኖም ሓደ ነገር ምግባር፣ ነቶም ቆልዑ ናይ ወለዲ ፍቕሪ ስምዒት ይህቦም እዩ። ምስ ወለዶም ወይ ድማ ምስ ካልእ ዝቐርቦምን ዝእምንዎን ውልቀሰብ ልጉብ ዝኾነ ዝምድና ዘለዎም ቆልዑ፣ ርግጸኛነት መጽግዒ ዘለዎምን

ኮይኑ እዩ ይስምዖም፣ ከምኡ ድማ ብነፍሶም ይተሓማሙ ንኸባቢኦም ድማ ይሓምኑ። እዚ ባህርይ ንዓለም ደፊሮም ንኸምርምሩ ከምኡ ድማ ኩሉ ጊዜ ሓድሽን ቡዳሂን ዝኾነ ነገራት ንኸጅምሩን ብዓወት ድማ ንኸዛዘሙን፣ ሓደ ኣብተን ቅድመ ኩነታት እዩ።

ምስ ወለደም ወይ ድማ ምስ ካልእ ዝቐርበምን ዝኣምንዎን ውልቀሰብ ልገብ
ዝኾነ ዝምድና ዘለዎም ቆልዑ፣ ርግጻኛነት መገገዒ ዘለዎምን ኮይኑ እዩ ይስምዖም፣
ከምኡ ድማ ብነፍሶም ይተአማመኑ ንኸባቢኦም ድማ ይኣምኑ።

ናይ ቆልዓ ብቕዓት ምኽባር – ናይ ተግባር ጸቕጢ ዘይምፍጣር

ንምፍጥ ምህንጻይን ትምህርቲ ንምርካብ ተቢጋስነትን ናይ ቆልዑ ተፈጥሮኣዊ ባህርይ እዩ። ብዓወት ምእንቲ ከመሃሩ ግን እቲ ዝወሃበም ስራሕ ምስ ዓቕሞም ዝመጣጠን ክኸውን ኣለዎ። ክብ ዝበለ ቤት ትምህርታዊ ጸቕጢ ከምኡ ድማ ክብ ዝበለ ናይ ወለዲ ትጽቢት ነቲ ናይ ቆልዓ ድልዩት ትምህርቲ ክዓግት፣ ተቢጋስነት ከጉድልን ፍሽለት ክኸትልን ይኸእል እዩ። በዚ ምኽንያት ናይ ነፍሲ ወከፍ ቆልዓ ብቕዓት ክኸበር ኣለዎ ከምኡ ድማ ኣታ/ኣቲ ቆልዓ በርቲዕዎ/ በርቲዕዎ ከም ዘሎ ዘርኢ ምልክት ክስትውዓል ኣለዎ።

ወለዲ ደቆም ነቲ ዘለዎም ተፈጥሮኣዊ ተውህቦ ብዘተኸእለ መጠን ኣብ ጥቕሚ ንኸውዕሎ እዮም ዝምነዩ። ቆልዓ ቤት ትምህርቲ ንኸትፍጽም/ ንኸፍጽም እዚ ዝፈጸሙዎ/ ዝፈጸሙ ድማ ብዘሕ ናይ ሙያታት ዕድል ንክኸፍተላ/ ንክኸፍተሉ፣ ወለዲ እንተ ተመነዩ፣ ኩሉ ሰብ ከርድኡ ዝኸእል እዩ። ከምኡ ድማ ወለዲ ነቲ ቤት ትምህርታዊ ጉዳይት ቆልዕኦም ተገዳስነት ከርእዩን፣ ነታ/ ነቲ ቆልዓ ድማ ጉዳይት ቤት ትምህርቲ ሸለል ዝብልዎ

ነገር ከም ዘይኮነ ክፍልጥዎ/ ክፍልጥዎ ምድላዮምን፣ ኣገዳስን ልክዕን ድማ እዩ። ብመሰረቱ እቶም ካብ ብቕዓት ቆልዖኦም ኣወንታዊ ዝኾነ ትጽቢት ዝገብሩ ወለዲ፣ ቆልዖኦም በቲ ዘለዎ/ ዘለዎ ውልቃዊ ተውህቦ ንኸትተኣማመን/ ንኸተኣማመን የደልድላ/ የደልድሎ እዩ ከምኡ ድማ ነቲ ብቕዓታ/ ብቕዓቱ ንኸተማዕብል/ ንኸማዕብል ዘለዎ/ ዘለዎ ቅሩብነት ክብዮብል እዩ። ወለዲ ካብ ቆልዓ ዝጽበይዎ ግን በታ/ በቲ ቆልዓ ክምለኽን ክብጻሕን ዝኸእል ክኸውን ኣለዎ። ሓንቲ/ ሓዲ ቆልዓ ክኸውን ብዘይከእል ትጽቢት ወለዲ ኣብ ትሕቲ ጸቕጢ እንተ ኣትያ/ ኣትዩ፣ ኣብቲ ዘለዎ/ ዘለዎ ብቕዓት ዝነበራ/ ዝነበሮ እምነት ከተጉድል/ ከጉድል ትኸእል/ ይኸእል እያ/ እዩ ከምኡ ድማ ንምምሃር ዘለዎ/ ዘለዎ ተቢጋስነት ከተጥፍኦ/ ከጥፍኦ ትኸእል/ ይኸእል እያ/ እዩ። በዚ ምኽንያት ድማ ሕሱም ሸኮለል ጸቕጢ ክፍጠር ይኸእል፣ ፍርሓትን ናይ ቤት ትምህርታዊ ስእነት ዓወትን ከምኡ ድማ እቲ ናይ ቆልዕነት ነፍሰ ግምት ከበላሾ ይኸእል እዩ። ወለዲ ነቲ ናይ ቆልዓ ቤት ትምህርታዊ ነጥብታት ዘይብቐዕ ወይ ድማ ሒማቕ መሲሎ እንተ ተራእዮም እሞ፣ ንቆልዓ በቲ ቤት ትምህርታዊ ፍሽለት ምኽንያት እንተ

ቀጺዮም፣ እዚ ተጀግሩ ዘሎ ኣሉታዊ ኣገባብ ኣብ ዝኸፍኤ ከወድቕ ይኸእል እዩ። ናይ ቆልዑ ተፈጥሮኣዊ ህንጡይነት እንተ ተተባብዑን ነቲ ናይ ቆልዓ ዓቕሚ ከመጣጠን ዝኸእል ዓይነት ስራሕ እንተ ተዋሂቡዎምን፣ ከምቲ ተፈጥሮኣዊ ተውህቦኦም ዝፈቐዩ ክምዕሉ ይኸእሉ እዮም። ቆልዑ ግን ኣብ ቤት ትምህርቲ ጉራሕ ኣይኮኑን ዝመሃሩ። ኣብ እዋን ዕረፍቶም ክጻወቱ ከለዉ እውን ብዘሕ ኣገዳሲ ዝኾነ ናይ ትምህርቲ ኣገባብ እዮም ዘሳልጡ። በዚ ምኽንያት ድማ ቆልዑ ካብ ናይ ትምህርታዊ ጸቕጢ ነጻ ኹይኖም ዝጻወቱሉ ጊዚ ክህልዎም ብጣዕሚ ኣገዳሲ እዩ። ንዓለም ድማ ብኹሉ ጎና ምእንቲ ክምርምርዎን ንነፍሶም ድማ ከዛንዩን ኣለዎም፣ በዚ መገዲ ድማ ንነፍሶም ነቲ ዝመጽእ ዘሎ በዳሂ ተግባር ይቕርቡ።

ናይ ቆልዑ ተፈጥሮኣዊ ህንጡይነት እንተ ተተባቢዑ ነቲ ናይ ቆልዑ ዓቕሚ ከመጣጠን ዝኸእል ዓይነት ስራሕ እንተ ተዋሂቡዎም፣ ከምቲ ተፈጥሮኣዊ ተውህቦኦም ዝፈቐዩ ከምዕሉ ይኸእሉ እዮም።

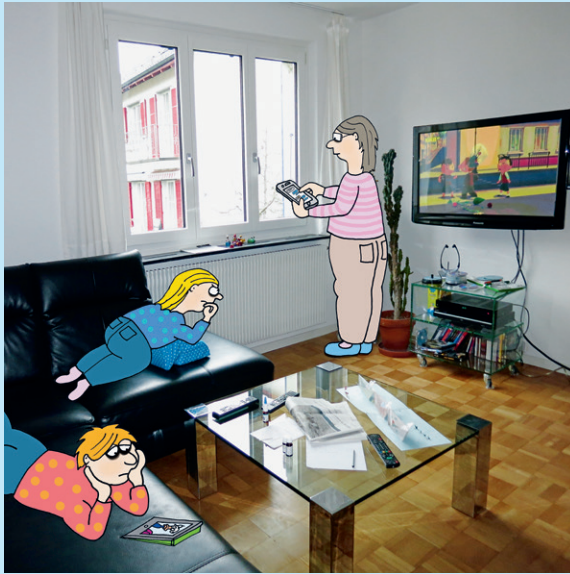
ንትምህርቲ ምንቕቓሕ – ካብ መጠን ንላዕሊ ሜዲያ ዘይምዝውታር

ኣብዚ ዘለናዮ እዋን ዲጂታል ሜዲያ ዕለታዊን ንቡር ነገርን እዩ ኾይኑ ዘሎ። ይኹን እምበር፣ ምናዓ ቡቶም ኣብ ናይ መዋእለ ሕጻናትን ቀዳማይ ደረጃ ቤት ትምህርትን ዕድመ ዝርከቡ ቆልዑ፣ ካብ መጠኑ ንላዕሊ ክዝውተር የብሉን። ምኽንያቱ ድማ ቆልዑ ካብ ኩሉ ንላዕሊ ቡቲ ቀጥታዊ ርክብን ከምኡ ድማ ቡቲ ብህዋሳቶም ዝቐስምዎን እዮም ዝመሃሩ። ካብ መጠን ንላዕሊ ተሌቪጅን ዝርእዩ እንተኾይናም ነቲ ናይ ትምህርቲ ተሞክሮኦም የጉድሎ ከምኡ ድማ ኣብ ማሕበራዊ ይኹን ኣእምሮኣዊ ምዕባሌኦም ኣሉታዊ ዝኮነ ጽልዋ እዩ ዝህልዎ።

ወለዲ ንቆልዑ ኣገደስቲ ዝኾኑ ኣርኣያታት እዮም፣ እዚ ኣርኣያነት ንኣጠቓቕማ ሜዲያ እውን ይምልከት እዩ። ኣዕባይቲ ባዕላቶም ብዙሕ ጊዜ ተሌቪጅን ብምርኣይ ዘሕልፉ እንተ ኾይናም፣ እቶም ቆልዑ እውን ካብቲ ወለዲም ዝገብርዎ እዮም ዝቐድሙ። ወለዲ ወላ ኣጸር እዋን ጥራሕ ናይ ዲጂታል ሜዲያ ዝጥቀሙ እንተ ኾይናም እውን፣ እዘን ናውቲ ሜዲያ ኣብ ልዕሊ ቆልዑ ኣዘዩ ዘብህግን መሳጢን ስምዒት እዩን ዝፈጥሩ።

ንኣደ ዘሀውክ ርክብ ተላፎን ከይተረበሸ ከሳልጥ ደልዩ፣ ነዚ ትንግርታዊ ዝኮነን ዝስሕብን ኣይሊ ስከሪን ዘይተጠቀመ ሰብ መን ኣሎ? ቆልዑ ብዘይ ተዓዛብን መጠን ዝይብሉ እዋንን ንኤሌክትሮኒካዊ ሜዲያ ዘዘውተሩ እንተ ኾይናም ግን፣ ብብዙሕ ምኽንያታት ዝመዓድ ኣይኮነን። ቆልዑ ብዙሕ እዋን ኣብ ቅድሚ ስከሪን፣ ስማርትፎን ወይ ድማ ታብሌት እንተ ጸንሑ፣ ኣብ ልዕሊ ኣእምሮኣዊ፣ ቋንቋዊን ኣካላዊን ምዕባሌኦም ኣሉታዊ ዝኾነ ጽልዋ እዩ ዘለዎ። ቆልዑ ንዓለም ንኣዋሩ ምእንቲ ክፈልጥዎ፣ ብምሉእ ህዋሳቶም ክላለይዎ ኣለዎም። ምስ ወለዲም ወይ ድማ ምስ ካልኣት ቆልዑ ምጽዋት፣ ብኣባር ታሪኽ ምንባብ፣ ምስናዕን ምስኣልን ወይ ድማ ኣብ ግዳም ምዕንዳር፣ እዚ ኹሉ ናይ ከምዚ ምልላይ ክፍሊ እዩ። ዕድመ ቆልዑ ካብ 3 ዓመት ንላዕሊ እንተኾይኑ፣ ንዝተወሰነ እዋን፣ ንዕድመ ቆልዑ ዝሰማማዕ ፊሊም እንተረእዩ፣ ናይ ጻወታ ኣጥ ወይ ድማ ዲጂታል መጽሓፍቲ ወይ ስኢልታት እንተረእዩ፣ ዘሰከፍ ምኽንያት የብሉን። ተመሃሮ ቀዳማይ ደረጃ እውን ናይ መጀመርታ ልምዲ ኮምፑተር ክቐስሙ ይኸእሉ እዮም። ይኹን እምበር ነዚ ናይ ሜዲያ ተሞክሮ ክገብሩ ከለዉ፣ ብወለዲ ክስነዩ

ኣለዎም፣ ምኽንያቱ ድማ እቶም ቆልዑ ኣሻቓሊ ዝኮነ ኣገባብ ክመጽእ ከሎ፣ ምእንቲ ክርድኡም ደገፍ ወለዲ የድልዮም እዩ። ሰብ ሙያ ዝምዕድዎ፣ ናይ ቆልዑ ጥዑይ ዝኾነ ምዕባሊ ኣብ ኣደጋ ምእንቲ ከይወድቑ፣ ዕድሜኦም ካብ 3 ከሳብ 6 ዓመት ዘለዉ ቆልዑ ኣብ መዓልቲ እንተብዘሉ 30 ደቂቕ፣ ከምኡ ድማ ዕድሜኦም ካብ 6 ከሳብ 9 ዓመት ዘለዉ ቆልዑ ኣብ መዓልቲ እንተብዘሉ 45 ደቂቕ ናይ ሜዲያ እዋናት ክህልዎም እዩ ዝግባእ።

ቆልዑ ንዓለም ንሓዋሩ ምእንቲ ክፈልጥዎ፣ ብምሉእ ህዋሳቶም ክላለይዎ ኣለዎም።

ተሳንዮም ዝካየዱ ወለዲ – ብዘይ ጽሑፍ ጎነጽ

ቆልዑ ነቲ ኣብ ሞንጎ ዓቢይቲ ዝሰፈነ ናይ ሕድሕድ ምስገናይ ከምኡውን ኣብ ስድራቤት ገዛሎ መንፈስ ከም ዘለዎ እዮም ኣብ ኣእምሮኦም ዝቐርጹዎ። ኣብ ሞንጎ ወለዲ ናይ ሕድሕድ ምክብባርን ምስምማዕን ዝሰፈነ ከም ዝኾነ እንተርእዮም፡፡ ቆልዑ ርግጽኛነትን ውሕስነትን እዩ ዝስምዖም። ወለዶም ነቲ ናይ ሕድሕድ ግርጭት ብጎነጽ ዝፈትሑ ከም ዝኾኑ እንተርእዮም ግን፡፡ እቶም ቆልዑ ፍርሓትን ንኣደጋ ዝተጋለጹን መሲሉ እዩ ዝስምዖም። በዚ ምኽንያት ድማ፡፡ ወለዲ ነቲ ኣብ ሞንጎኦም ዝፍጠር ዘይምስምማዕ ብዘይ ጎነጽ እንተ ፈትሑን ነንሕድሕድም ድማ ተኸባቢሮምን ተሳንዮምን እንተ ነበሩን፡፡ ኣገዳሲ እዩ።

ዓቢይቲ ምስ ካልኣት ዓቢይቲ ከመይ ጌሮም ከም ዝኖርቡ፡፡ ንቆልዓ ሕቡእ ዝኸውን ነገር ኣይኮነን። ቆልዑ ኣብ ሞንጎ ወለዶም ዘሎ መንፈስ ከመይ ከም ዝኾነ፡፡ ከመይ ጌሮም ከም ዝቐየቑን ከምኡ ድማ ድሕሪኡ ተመሊሶም ዝተዓረቑ እንተኾነን፡፡ ከም ዘለዎ ጌሮም እዮም ኣብ ኣእምሮኦም ዝቐርጹዎ። ወለዲ ነቲ ኣብ ሞንጎኦም ዝፍጠር

ግርጭት ብጎነጽ ዝፈትሑ እንተኾይኖም፡፡ ነንሕድሕድም ዝፈኻኹሩ፡፡ ዝጸረፉ፡፡ ዘዋርዱ፡፡ ነንሕድሕድም ምዝራብ ዘቋርጹ ወይ ድማ ካብኡ ሓሊፎም ጎነጽኛታት ዝኾኑ እንተኾኑን እሞ እንተተዋቐዑ፡፡ ነዚ ዝርእዩ ቆልዑ ይርበኹ እዮም። ኣብ ከምዚ ናይ ጎነጽ እዋን፡፡ እቶም ቆልዑ ዝርእይዎን ዝሰምዖዎን፡፡ ኣብኣቶም ናይ ዓቕሚ ምስኣን ስምዒት እዩ ዝፈጥር ከምኡ ድማ ብዛዕባ እቲ በዚ ጎነጽ ዝተጎድኡ ክፍሊ ወለዲ ዓቢ ፍርሓትን ሻቕሎትን ይሓድሮም። ከምዚ ዓይነት ኩነታት ኣብ ልዕሊ ምዕባላ ቆልዑ ናይ ነዊሕ እዋን ኣሉታዊ ጽልዎ የሕድር እዩ። ቆልዑ ኣብቲ ርግጽኛነትን ውሕስነትን ከስምዖም ዝግብእ ስፍራ፡፡ ናይ ውጥረት መንፈስ፡፡ ጭንቀትን ግፍዕን ዝሰፈኖ እንተ ኾይኑ፡፡ እዚ ኣብ ልዕሊ ቆልዑ ዓቢ ስምዒት ሻቕሎት፡፡ ሓዘንን ረብሻን ይፈጥር ከምኡ ድማ ንቆልዓ ፈራሕን ተባእሲን እዩ ዝገብር። ኣብ እዋን ከምዚ ዓይነት ኩነታት ወለዲ ናይ ደቆም ኣርኣያ እዮም። ምኽንያቱ ድማ እቶም ቆልዑ ወላ ወለዲ እንተ ዘይደለዩ እውን ካብቲ ዝርእይዎ ይመሃሩ እዮም።

ሓደ ሓደ እዋናት ኣብ ሞንጎ ወለዲ ዘሎ ጎነጽ ድሕሪ ምፍልላይ እውን እንተኾነ ይቐጽል እዩ። ኣብቲ

እዋን ምብጻሕ፡፡ ሓደ ካብቶም ወለዲ ነቲ ካልእ ቀጻሊ ከነኣእሶ ከሎ ዝርእዩ ቆልዑ፡፡ በዚ ምኽንያት ድማ እቶም ቆልዑ ንኣደ ካብቶም ወለዶም ንምውጋን ዝግደዱ እንተ ኾይኖም፡፡ ኣብ ልዕሊ እዞም ቆልዑ ዓቢ መንፈሳዊ ጻቕጢ እዩ ዝፍጠር። ከም ግቡኡ፡፡ ቆልዑ ምስ ክልቲኦም ወለዶም ጥበቕ ዝኾነ ዝምድና እዩ ዘለዎም ከምኡ ድማ ምስ ክልቲኦም ዘለዎም መሰል ርክብ ክትግበር እዮም ዝደልዩ። እዚ ርክብ ግን ንሃለዎት ቆልዓ ዘይጠቅም እንተ ኾይኑ ጥራሕ፡፡ መሰል ርክብ ዝተወሰነ ክኸውን ይኸእል እዩ።

ወለዲ ነቲ ኣብ ሞንጎኦም ዝፍጠር ግርጭት ኣወንታዊ ብዝኾነ መገዲ ከፈትሑ እንተ ኸኢሎም፡፡ እዚ ነታ/ ነቲ ቆልዓ ምስ ካልኣት ንዝፍጠር ሽግር ከመይ ገይራ/ ገይሩ ክትፈትሑ/ ክፈትሑ ከም ዝኸእል ጥራሕ ዘይኮነ ዘርእይ/ ዘርእዩ፡፡ እንታይ ደኣ ብዘሓሸ መገዲ ንኸትምዑብል/ ንኸምዑብል፡፡ ርጉጽ ዝኮነ ውሽጣዊ መንፈስ ከም ዝሓድራ/ ዝሓድሮ እዩ ዝገብር።

ወለዲ ነቲ ኣብ ሞንጎኦም ዝፍጠር ግርጭት ኣወንታዊ ብዝኾነ መገዲ ክፈትሑ እንተ ኾኢሎም፣

እዚ ነታ/ ነቲ ቆልዓ ምስ ካልኣት ንዝፍጠር ሽግር ከመይ ገይራ/ ገይሩ ክትፈትሑ/ ክፈትሑ

ከም ዝኾነል ጥራሕ ዘይኮነ ዘርእይ/ ዘርእዩ፣ እንታይ ደኣ ብዝሓሸ መገዲ ንኸትምዕብል/ ንኸምዕብል፣

ርጉጽ ዝኮነ ውሽጣዊ መንፈስ ከም ዝሓድራ/ ዝሓድሮ እዩ ዝገብር።

Kinderschutz Schweiz

Seftigenstrasse 41 | 3007 Bern

Telefon +41 31 384 29 29

info@kinderschutz.ch | www.kinderschutz.ch

ንቆልዑ ምሕላው፣ ንቆልዑ ምድልዳል!

ንሕና ንቆልዑ ካብ ጎነጽ ንሕሉ ኢና። ከምኡ ድማ ንመሰሎም ነደልድል።

ልግስኹም ነቲ Kinderschutz Schweiz ይሕግዝ እዩ።

ቁጽሪ አካውንት ቼክ 30-12478-8

ብጣዕሚ ነመስግን!

www.comp-act.ch